

INTERVIU SU VĮ KLAIPĖDOS VALSTYBINIO JŪRŲ UOSTO DIREKCIJA

KLAIPĖDOS UOSTAS

Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau - Tarnyba) Darniųjų pirkimų skyrius 2022 m. gruodžio mėn. kalbėjosi su [valstybės įmonės Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos](#) (toliau – Klaipėdos uostas), atstove, Pirkimų skyriaus pirkimų koordinatorė, Rūta Balsyte. Rūta papasakojo apie Klaipėdos uosto [įvykdytą atvirą \(tarptautinį\) projekto konkursą Nr. 583860 „Objekto „Klaipėdos valstybinio jūrų uosto krantinių Nr. 21, 22, 23 rekonstravimo ir krantinių Nr. 21A, 22A, 23A statybos, Naujoji Uosto g. 3, Klaipėdoje, ir administracinės paskirties pastato, Naujojo Sodo g., statybos, Klaipėdoje, projektas“ projektinių pasiūlymų parengimo, techninio projekto, darbo projekto ir BIM modelio parengimo ir statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugos“](#) (toliau – projekto konkursas / pirkimas).

Šis pirkimas Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kartu su Tarnyba organizuotuose 2022 m. efektyviausių pirkimų apdovanojimuose pripažintas nugalėtoju [Darniausių pirkimų kategorijoje](#) – už socialinių ir aplinkosauginių reikalavimų taikymą.

Klaipėdos uostas yra atsakingas už uosto vystymą, infrastruktūros tobulinimą, užtikrinant Klaipėdos uosto funkcionavimą ir konkurencingumą, uosto veiklos administravimą bei saugią laivybą uosto akvatorijoje. Klaipėdos uostas aktyviai siekia tapti tvariu, aukštą pridėtinę vertę, reikšmingą ekonominę ir socialinę naudą miestui bei valstybei suteikiančiu uostu.

Projektas „Energijos efektyvumo didinimas Lietuvoje“ (Nr. LIFE20 IPC/LT/000002) yra finansuojamas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos lėšomis. Šiame naujienlaiškyje pateikiamas jos autorių požiūris, ir Europos Komisija nėra atsakinga už bet kokią šios informacijos panaudojimą.

Kaip Klaipėdos uostui sekasi vykdyti žaliuosius pirkimus? Kokias naudas pastebite? Su kokias iššūkiais susiduriate?

2022 m. Klaipėdos uostas jau pasiekė [Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu](#) nustatytus žaliųjų pirkimų vykdymo tikslus.

Vykdydami žaliuosius pirkimus, skatiname tiekėjus būti žalesniais, gauname ekologiškesnes paslaugas, prekes, darbus ir taip prisidedame prie žaliosios politikos įgyvendinimo. Tačiau pastebime, kad tiekėjai ne visada yra pasiruošę žaliesiems pirkimams. Dėl šios priežasties ne visi gali dalyvauti skelbiamuose konkursuose, tam tikrais atvejais gali būti ribojama konkurencija, todėl manome, kad ruošiantis žaliajam pirkimui yra ypač svarbus pirkimo vykdytojo bendradarbiavimas su rinka ieškant aplinkosauginių sprendinių, atliepiančių pirkimo vykdytojo poreikius ir tikslus bei rinkos pasiūlą.

Papasakokite apie projekto konkursą: kokia pagrindinė projekto konkurso idėja, kokie tikslai, lūkesčiai? Kaip ruošėtės pirkimui?

Nevertinant pandemijos laikotarpio, dėl kurio kruizinė laivyba buvo sustojusi, Klaipėda neturi užtektinai vietos kruiziniams laivams švartuoti. Kasmet maždaug 10-čiai kruizinių laivų, išreiškiančių norą užsukti į Klaipėdą, Klaipėdos uostas priverstas pasakyti „ne“ vien dėl vietos stokos, todėl buvo priimtas sprendimas statyti naują krantinę, kuri leistų priimti dar daugiau kruizinių laivų ir jais atplaukiančių užsienio turistų. Dabartinis pastatas, kuriame įsikūrusi įmonės administracija, pastatytas 1980 m. Atlikus analizę buvo nustatyta, kad jam reikalingas kapitalinis remontas, pareikalaujantis nemažų išlaidų, todėl buvo nutarta statyti naują pastatą, kuriam keliami aukštos architektūrinės ir inžinerinės kokybės, inovatyvumo reikalavimai. Pagal pirkimo sąlygose nustatytus energetinio efektyvumo reikalavimus naujo administracinio pastato energetinio efektyvumo klasė – A++, t. y., tai būtų energijos beveik nevartojantis pastatas. Inovatyviais biuro sprendimais būtų užtikrintos puikios darbo sąlygos (tiek mikroklimato, tiek estetiniais aspektais) darbuotojams. Planuojama, kad naujajame administraciniame pastate dirbtų ne tik Klaipėdos uosto administracija, tačiau ir Laivų eismo tarnyba. Taigi, atsižvelgiant į eilę aplinkybių, Klaipėdos uostas nusprendė įsigyti naujos krantinės ir administracinio pastato projektą. Pirkimą vykdyti projekto konkurso

būdu buvo pasirinkta, kadangi numatytas įsigyti objektas atitiko [Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymo](#) (toliau – Įstatymas) 2 str. 24 p. nurodytas sąlygas.

Konkurso tikslas buvo nustatyti laimėtoją, kuris pasiūlys tinkamiausią projekto sprendinį, atitinkantį urbanistinius, architektūros ir funkcinius aspektus bei kitus reikalavimus, nustatytus pirkimo dokumentuose.

Rūta Balsytė

Ruošiantis žaliajam pirkimui yra ypač svarbus pirkimo vykdytojo bendradarbiavimas su rinka

Visus projekto konkursui pateiktus projektus įvertino kompetentinga komisija, buvo nustatyti prizinių vietų laimėtojai. Klaipėdos uostas su I vietos laimėtoju 2022-11-03 sudarė pirkimo sutartį, kurios įgyvendinimas apima laimėjusio konkursą projekto idėjos, projektinių pasiūlymų, techninio ir darbo projekto, BIM modelio, interjero projekto parengimo paslaugas bei projekto vykdymo priežiūros paslaugas.

Rengiantis pirkimui buvo analizuojami panašūs projekto konkursai, konsultuojamasi su išorės konsultantais, atsižvelgta į aplinkybes, dėl kurių neįvyko Klaipėdos uosto dėl to paties pirkimo objekto prieš tai vykdytas projekto konkursas.

Ankstesnis mūsų vykdytas projekto konkursas dėl to paties pirkimo objekto nebuvo sėkmingas, projekto konkurso procedūros baigėsi nesudarius sutarties: nors buvo gauti 3 projektai, tačiau juos teko atmesti dėl per didelės ir nepriimtinos kainos bei dėl to, kad tiekėjai pažeidė anonimiškumą. Atsižvelgiant į patirtį šiame projekto konkurse buvo nuspręsta išviešinti planuojamą pirkimo vertę, papildomai paaiškinti, kaip turi būti užtikrinamas pasiūlymų anonimiškumas.

Prieš pradėdant pirkimą buvo paskelbtas techninės specifikacijos projektas, gautos tiekėjų pastabos ir klausimai. Tai suteikė mums galimybę išanalizuoti

gautą informaciją ir ją panaudoti rengiant pirkimo dokumentus.

Taip pat buvo labai svarbu nustatyti tinkamus ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus bei jų lyginamuosius svorius, kad galėtume gauti mūsų tikslus atspindintį pasiūlymą. Ekonominio naudingumo vertinimo kriterijų dydžiai buvo nustatomi pagal kriterijų svarbą projektui. Siekdami sulaukti kuo daugiau pasiūlymų ir taip užsitikrinti didesnę architektūrinių idėjų pasirinkimą, nustatėme ilgesnį nei [įstatyme](#) siūlomas pasiūlymų pateikimo terminą, tačiau nepaisant to, atsižvelgiant į tiekėjų prašymus du kartus jį nukėlėme. Paskelbus pirkimą CVP IS ir TED (Tenders Electronic Daily), elektroniniu paštu papildomai informavome potencialius Lietuvos ir užsienio tiekėjus (apie 60 įmonių), apie konkursą taip pat buvo paskelbta mūsų internetiniame puslapyje.

Kokius tvarius sprendinius (aplinkosauginius, socialinius, ekonominius) nustatėte pirkimo objektui? Kokius pasiūlymų vertinimo kriterijus nustatėte?

Pirkimo objektui buvo taikomi [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-508 „Dėl produktų, kurių viešiesiems pirkimams ir pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašo, aplinkos apsaugos kriterijų ir aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai turi taikyti pirkdami prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“](#) patvirtinti aplinkos apsaugos kriterijai, pagal aprašo 4.3 p.: pirkimo dokumentuose buvo nustatyta, kad tiekėjas, turi turėti ir taikyti aplinkos apsaugos vadybos sistemą pagal EMAS arba LST EN ISO 14001 arba kitą lygiavertį standartą.

Pasiūlymai buvo vertinami pagal kainos ir kokybės santykį. Nustatyti vertinimo kriterijai susiję su bendra architektūrine koncepcija ir architektūros išraiška, jos kokybe, urbanistinių sprendinių kokybe, projektuojamo pastato funkcionalumu, racionalumo programos išdėstymu, projektavimo paslaugų kaina, ekologinių ir aplinkosauginių sprendimų potencialu. Ekologinių ir aplinkosauginių sprendimų potencialo kriterijumi, kurio lyginamasis svoris buvo 15 balų, buvo siekiama įvertinti, kaip projekto pasiūlyme atsižvelgiama į tvarumo principų taikymą socialiniu, aplinkosauginiu ir ekonominiu požiūriais: koks būtų sprendinių energetinis efektyvumas, energijos

suvartojimas; naudojamų medžiagų / technologijų ekologiškumas, ilgaamžiškumas, koks kuriamas vidaus erdvių komfortas ir sveika aplinka, koks pastato ilgaamžiškumas ir taupi, efektyvi eksploatacija. Taip pat buvo siekiama įvertinti būsimąją projekto sprendinių socialinę įtaką esamiems aplinkiniams rajonams bei jų bendruomenėms, siekiant atskirties mažinimo, socialinės partnerystės aktyvinimo, egzistuojančių tradicijų ir kultūros išsaugojimo, stiprinimo ir praturtinimo.

Urbanistinių sprendinių kokybės kriterijus, kurio lyginamasis svoris buvo 20 balų, atspindėjo aplinkos pritaikymą visiems visuomenės nariams, užtikrinant žmonių srautų judumą ir projektuojamų objektų prieinamumą, atitiktą darnaus vystymo principams; statybos ir kuriamos aplinkos kokybę; poveikį nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimui.

Pirkimo dokumentų techninėje užduotyje buvo numatyti reikalavimai dėl energiją taupančių sprendinių, atsinaujinančių energijos šaltinių taikymo, tvaryjusių sprendinių panaudojimo. Techninėje užduotyje taip pat buvo nustatyti Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai dėl elektromobilių stovėjimo ir įkrovimo vietų, dėl žmonių su negalia automobilių stovėjimo vietų, dviračių stovėjimo vietų, dviračių saugyklos. Reikalavimas elektrinių paspirtukų saugykloms nustatytas atsižvelgiant į tvaraus judumo perspektyvas.

Aplinkosauginius reikalavimus nustatėte pirkimo dokumentuose, taip pat kaip pasiūlymo vertinimo kriterijus už atitiktą jiems suteikiant balus. Ar sutarties projekte nusimatėte kaip sutarties vykdymo metu bus vykdoma tiekėjo deklaruotų įsipareigojimų patikra bei sankcijos, jei reikalavimai, už kuriuos buvo suteikti balai, sutarties vykdymo metu nebus vykdomi, arba kaip tiekėjas sutarties vykdymo metu laikosi aplinkos apsaugos vadybos standarto reikalavimų?

Projekto konkurso metu tiekėjas, pateikdamas pasiūlymą ir pasirašydamas sutartį įsipareigojo tinkamai atlikti pagal sutartį numatytas paslaugas. Sutartyje numatyta, kad tiekėjas projektinius pasiūlymus, įskaitant interjero koncepciją, techninį projektą (įskaitant pastato interjero dalį) turės parengti, pristatyti ir suderinti su pirkėjo technine taryba. Tiekėjo atliktos paslaugos bus priimtos tik gavus pirkėjo techninės tarybos pritarimą ir jei

paslaugos atitiks techninės užduoties reikalavimus, įskaitant ir numatytus aplinkosauginius reikalavimus.

Ar tiekėjams kilo klausimų, susijusių su aplinkosauginiais reikalavimais pirkimo procedūrų metu?

Pirkimo procedūrų metu tiekėjams buvo teikiami pirkimo sąlygų paaiškinimai ir atsakymai į tiekėjų paklausimus dėl pirkimo sąlygose nustatytų aplinkosaugos apsaugos vadybos priemonių taikymo reikalavimo bei atitiktį reikalavimui įrodančių dokumentų.

Papasakokite apie projekto konkurso laimėtojo pasiūlymą. Ar pasiūlyme buvo sprendinių, kurie nustebino ir viršijo lūkesčius? Kokius ekologinius ir aplinkosauginius sprendimus pasiūlė projekto konkurso laimėtojas?

Laimėjusio tiekėjo pasiūlyme yra apgalvoti svarbūs ir kompleksiniai tvarūs sprendimai: energijos taupymas ir išsaugojimas, sveika, gerovę užtikrinanti, bendruomeniškumu grįsta aplinka, tvarus judumas, vandens išteklių tausojimas, statybinių medžiagų su sumažintu CO₂ emisijų išskyrimu panaudojimas, atliekų rūšiavimo ir kultūros skatinimas, inovacijų įdiegimas ir kt. Atitinkamai projektuojamas kompleksas – tai daugiafunkcinis, nuolat naudojamas, pridėtinę vertę teikiantis, kurti skatinantis, lengvai besikeičiantiems poreikiams pritaikomas ir pertvarkomas saugios aplinkos objektas.

Laimėtojas pateikė tvarių sprendimų: pastato šildymo bei vėsinimo sistemą siūlo glaudžiai susieti su šilumos siurblio vanduo–vanduo galimybėmis, esant palankiai marių vandens temperatūrai viso sezono metu. Tam naudotina žematemperatūre šildymo ir aukštatemperatūre vėsinimo sistema paviršiais arba per lubinius konvektorinius ventiliatorius. Tiekiamo oro pašildymas šalto sezono metu – šilumos siurbliu pašildytu vandeniu. Didelis dėmesys skirtas atsinaujinančiai energetikai. Elektros energijos gamybai bus naudojama vietinė saulės elektrinė, įrengiama ant autobusų sustojimo aikštelės stogo. Lygiagrečiai būtų galima naudoti energiją, generuojamą iš nuotolinių saulės elektrinių parkų. Tiek pastato viduje, tiek išorėje naudojamas šiuolaikiškas, energiją taupantis LED apšvietimas.

Eksterjere taikomi minimalistiniai, efektyvaus, tvaraus apšvietimo sprendimai, kai vengiama perteklinio apšvietimo. Prožektorių spinduliai kreipiami arba į pastato plokštumas, arba žemyn, vengiant spinduliavimo į viršų (atvirą dangų).

Kokių, Jūsų nuomone, svarbių rezultatų šiuo pirkimu pasiekėte/tikitės pasiekti?

Konkurso metu vyko viešas aptarimas, kurio metu buvo sudaryta galimybė prisijungti visiems norintiems iš visos Lietuvos ir pateikti savo nuomonę bei klausimus apie naują miesto erdvę.

Šiuo pirkimu gavome geriausiai mūsų poreikius atspindinčią idėją, kuri yra svarbi ne tik Klaipėdos uosto darbuotojams, bet ir Klaipėdos miesto gyventojams bei svečiams. Įgyvendinus šį projektą Klaipėdos miesto gyventojams atsivers dar viena vieša erdvė bei priėjimas prie marių, naujos krantinės dėka turėsime galimybę priimti dar daugiau kruizinių laivų ir jais atplaukiančių užsienio turistų. Projektui parengti skirti vieneri metai.

Kokių patarimų iš savo patirties dėl žaliųjų pirkimų vykdymo turėtumėte kitiems pirkimų vykdytojams?

Prieš pradėdant pirkimų procedūras, pirkimų vykdytojams rekomenduotume gerai išanalizuoti rinką, joje esančius tiekėjus bei produktų pasiūlą ir atsižvelgiant į surinktus duomenis, atsakingai nustatyti siekiamų įsigyti prekių, paslaugų, darbų žaliuosius reikalavimus bei nebijoti vykdyti žaliuosius pirkimus. Mūsų patirtis taip pat rodo, kad būtina imtis iniciatyvos ir papildomai informuoti tiekėjus apie jūsų skelbiamus pirkimus, skelbti informaciją savo interneto svetainėje – tai ypač svarbu norint, kad pirkime sudalyvautų kuo daugiau tiekėjų ir galėtumėte tikėtis gauti kuo daugiau konkurencingų pasiūlymų.

Kaip organizacijoje pasiruošėte žaliųjų pirkimų vykdymui 2023 m.? Ar šį tikslą įsitraukėte į strateginius organizacijos/padalinio planus?

Vienas iš 2023 m. Klaipėdos uosto Pirkimų skyriaus tikslų yra ir žaliųjų pirkimų politikos įgyvendinimas. Tikimės, kad ateinančiais metais tiekėjai taps ekologiškesni (žalesni), daugiau dėmesio skirs šiai sričiai ir galės pasiūlyti vis daugiau tvarių produktų.